

Temat pracy: „Śmierć Jezusa w narracji Łukaszowej i Talmudzie Babilońskim. Ujęcie krytyczno-teologiczne”.

Streszczenie

Męka i śmierć Jezusa Chrystusa stanowią centrum wiary uczniów Chrystusa, co ma swoje odzwierciedlenie w czterech Ewangeliach. Przedstawiają one, z poszczególnymi różnicami, przebieg procesu Jezusa, Jego skazanie, drogę krzyżową i śmierć Chrystusa.

Inną grupą dokumentów, gdzie można znaleźć odniesienia do osoby Jezusa to źródła rabiniczne, zwłaszcza Talmudyczne. Badanie tych źródeł o Jezusie i chrześcijanach jest niezwykle trudną kwestią. Jak zauważa wielu uczonych, kiedy wczesne źródła chrześcijańskie z pierwszych wieków mówią nam dużo na temat judaizmu, tak źródła żydowskie z tego samego okresu przekazują nam niewiele informacji dotyczących chrześcijaństwa.

Mając na uwadze problem braków w literaturze polskiej szczegółowych opracowań kwestii relacji ewangelicznych świadectw o śmierci Jezusa z Nazaretu do źródeł Talmudycznych, zasadnym jest podjęcie studium o zbadaniu opisu męki śmierci Jezusa w ujęciu Trzeciego Ewangelisty i materiałem znajdującym się w Talmudzie babilońskim.

Tematem pracy jest zatem: „Śmierć Jezusa w narracji Łukaszowej i Talmudzie Babilońskim. Ujęcie krytyczno-teologiczne”.

Celem niniejszej pracy jest analiza przekazu o męce i śmierci Jezusa w wersji św. Łukasza i porównanie go z fragmentami Talmudu babilońskiego (BT *Sanh* 43a).

Praca została z przyczyn metodologicznych podzielona na trzy rozdziały.

Na wstępie pierwszego rozdziału pracy została przedstawiona w ogólnym zarysie problematyka dotycząca samego kształtowania się opowiadań Łukaszowego opisu o męce i śmierci. W zasadniczej części pierwszego rozdziału pracy został poddany analizie przekaz o śmierci Jezusa zawarty w Trzeciej Ewangelii. Na podstawie ogólnego schematu opisu zawartego w Łk 22-23, wyodrębniono kontekst dalszy i bliższy analizowanych wydarzeń. Następnie poddano analizie poszczególne perykopy Ewangelii według św. Łukasza 22-23 pod kątem tradycji i redakcji, struktury literackiej oraz zostanie dokonana egzegeza i omówienie aspektów teologicznych. Główną uwagę zwrócono na kontekst bliższy, obejmujący scenę ukrzyżowania Jezusa (Łk 23,33-43), aby następnie przejść do analizy głównego, nas interesującego fragmentu, opisującego śmierć Jezusa (Łk 23,44-49). Na podstawie

przeprowadzonej analizy przedstawiono niektóre ważniejsze i najbardziej charakterystyczne cechy Łukaszej wersji opisu męki i śmierci Jezusa.

Drugi rozdział pracy dotyczy przekazu Talmudu o śmierci Jezusa. Na początku tego rozdziału opisano zarówno kontekst historyczny powstania Talmudu jak i formowanie się jego, zwracając uwagę na złożoność tego procesu. Przedstawiono i opisano najważniejsze elementy składające się na świat Talmudu: Miszna, baraity, Midrasze, Tosefty i Gemara. Dalsza część rozdziału to systematyczne przedstawienie poszczególnych kwestii odnoszących się do osoby Jezusa w Talmudzie. Przedstawione zostały rabiniczne określenia lub imiona na temat Jezusa, począwszy od *Jeszu(a) (ha-Nocri)*, *Ben Pantera*, *Ben Stada (Sta-ra)*, *Balaam*, *Peloni*, *Mamzer*, do tekstów, w których można znaleźć pośrednie lub bezpośrednie odniesienie do osoby Nazarejczyka (Jakub uzdrowiciel i Rabbi Eleazar, anonimowy uzdrowiciel, Jakub min i rabbi Eleazar, Jezus w Egipcie, Balaam i Jezus, Balaam i Jezus w piekle, uczniowie i wyznawcy Jezusa.).

Główną część rozdziału stanowi analiza i komentarz do fragmentów interpretujących proces i śmierć Jezusa, ze zwróceniem szczególnej uwagi na fragment BT *Sanh* 43a, gdzie jest mowa o śmierci Jezusa Nazarejczyka. W podsumowaniu drugiego rozdziału przedstawiono poszczególne wnioski i opinie dotyczące ważności i autentyczności badanych tekstów i związanej z nimi problematyki.

W ostatnim trzecim rozdziale zostały omówione kwestie dotyczące tradycji ewangelicznej i Talmudycznej opisującej narodziny i pochodzenie Jezusa z Nazaretu oraz treści dotyczące działalności i nauczania Jezusa, aby następnie przejść do najważniejszej części rozdziału, czyli porównania opisów procesu i śmierci Jezusa w tradycji ewangelicznej i źródłach rabinicznych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na przekaz św. Łukasza oraz Talmudu babilońskiego. Na zakończenie rozdziału została poddana charakterystyce osoba św. Łukasza, autora Trzeciej Ewangelii.

W pracy została użyta metoda historyczno – krytyczna, która to metoda według Papieskiej Komisji Biblijnej jest zasadnicza w pracy biblijnej. Zgodnie z zasadami tej metody przeprowadzono krytykę tekstu, krytykę literacką, krytykę rodzajów oraz krytykę redakcji. Zgodnie ze wskazaniem Papieskiej Komisji Biblijnej zostały użyte również inne metody i podejścia do tekstu biblijnego. (zob. *Papieska Komisja Biblijna. Interpretacja Biblii w Kościele. Dokumenty Papieskiej Komisji Biblijnej z komentarzem biblistów polskich*, Warszawa 1999, s. 28.).

O. Dominik Samborski, p